

GOST - KOMENTATOR

Sekularizam nema alternativu

Pogrešne su dileme - sekularna država ili društvo? U ovom kontekstu, država kao servis društvene zajednice mora biti sekularna. Sve ostalo je manje važno

Učestale rasprave o nužnosti ustavnih promjena u BiH uočljivo zanemaruju jedan bitan aspekt savremenog bh. društva - sekularizam. Za današnju BiH se često kaže kako je sekularno društvo. Na djelu, međutim, imamo sve izraženiji klerikalizam, koji nije nipošto ovdašnji specifikum, ali klerikalizacija multinacionalne, multireligijske i multikulturne sredine, kakva je BiH, krije brojne zamke i opasnosti.

Dio krivice za ovaj društveno i politički štetan trend snosi i međunarodna zajednica, koja zatvara oči pred sve izraženijom agresivnošću vjerskih zajednica. Čini se kako međunarodna zajednica alibi traži u kontekstu raširenog stereotipa, po kojem je Titova Jugoslavija zabranjivala izražavanje vjerskih osjećanja, što je notorna laž. Religija jeste bila društveno marginalizovana, ali nipošto i zabranjivana.

Evropska unija je iskazala političku mudrost i zrelost slamajući otpore klera koji je tražio da se u preambulu ustava ugradi kako Evropa bastini hrišćansku tradiciju. Neuspio referendum u Francuskoj i Holandiji ima najmanje veze s preambulom ustava.

Problem je takođe što se bh. društvo suočava s pogubnim manifestacijama političke religioznosti. Kler, naime, prihvata tehniku realizacije cilja zamjenom samog cilja. Ovo se posebno odnosi na praksu Rimokatoličke crkve (RKC), koja se po dejstvu svojih istupa nedvosmisleno opredijelila za carstvo ovog svijeta. Objavom dokumenta *Dominus Iesus* (s jeseni 2000. godine), RKC je i formalno i javno odbacila teoriju jednakopravnosti vjera: nijedna vjera nije ravna kršćanstvu, a nijedna crkva katoličkoj (!), predstavlja dominantno mjestu u ovom dokumentu.

S obzirom na strogo hijerarhijsko ustrojstvo RKC, zatim dogmu o Papinoj nepogrešivosti, bilo je jasno da će objava rečenog

dekreta nositi dalekosežno nepovoljne društvene, kulturne, političke i druge implikacije na ovim prostorima, posebno u Bosni i Hercegovini. Iz ropotarnice istorije oživljena je ideja religijskog naturalizma, po kojoj je određeni narod već po svom etničkom karakteru predodređen za čuvara hrišćanske dogme, što predstavlja opasan redukcionizam religioznosti na prirodna i antropološka svojstva. Otuda i politička parola o određenom prostoru kao predzidu kršćanstva ...

Piše: Dušan BABIĆ

Ovih dana čitamo, slušamo i gledamo vjerske lidere kako tvrde da je broj "katolika u BiH prepolovljen". Ne Hrvata, već katolika?! Otkud apriorna tvrdnja da su svi bh. Hrvati - katolici, odnosno vjernici? Slično je bilo nedavno na Igmanu, gdje su svi izginuli proglašeni šehidima. Ili, nešto ranije u Potočarima, gdje se čak pokušalo propisivati kako biti odjeven pri ulasku u memorijalni kompleks, što je tipično za teokratske režime.

Hrvatski kardinal Bozanić je često isticao kako Crkva ne smije navještanje podrediti politici, čime je implicite priznao interes Crkve u političkim poslovima.

"Papa je u Sarajevu, prilikom svoje prve posjete 1997. godine, izjavio kako BiH treba ostati sekularna država. Šteta je što to ni-

je rekao i u Zagrebu za Hrvatsku", riječi su fra Marka Oršolića.

Srpska pravoslavna crkva (SPC) je odigrala sramnu ulogu u ratovima 1991-1995, pa i kasnije na Kosovu. Osim što se nije ogradila od počinjenih zločina, nego ih je čak podsticala i blagosiljala. Bilo je ljudi u mantijama koji su nosili oružje. U postdejtonskoj BiH, u entitetu Republika Srpska, još uvijek je na djelu državna crkva, a analogno tome i crkvena država. Eminentno državne institucije, kao što su vojska i policija, imaju svoje krzne slave. Ne treba ni isticati kako javno iskazivanje vjerske pripadnosti vrijeđa nesrpsku populaciju.

Jedan od kandidata za budućeg rejsa, Enes Karić, u nedavnom intervjuu za splitski *Feral Tribune*, nedvosmisleno konstatuje: "Sekularizam u muslimanskoj kulturi nema šansi" ... Slično razmišljaju i ostale vjerske vođe u BiH, izvan islamskog korpusa.

Ako je tako, onda novim ustavom BiH treba propisati striktno odvajanje religije od države. To nipošto ne znači ateizaciju društva, kako mnogi pogrešno tumače.

Pogrešne su i dileme - sekularna država ili društvo? U ovom kontekstu, država kao servis društvene zajednice mora biti sekularna. Sve ostalo je manje važno.

Obrazovanje u javnim školama - sekularno, sa kulturom religija, a ne vjeronaukom kao obaveznim predmetom.

Ukratko, sekularizam u BiH nema alternativu. O tome zorno ilustruje protekla dekada i to sa pogubnim posljedicama koje je donijela narasla klerikalna svijest, identifikujući nacionalno i vjersko, te zloupotrebjavajući vjerska osjećanja ljudi.

(Autor je istraživač i analitičar medija, koji priprema opširniji rad o ovoj temi za predstojeću konferenciju Asocijacija BiH 2005. u Ženevi)